

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laeiksi sairausvakuutuslain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 29 päivänä huhtikuuta 1981 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 54 laeiksi sairausvakuutuslain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

Samassa tarkoituksessa eduskunta on lähettänyt valiokuntaan 22 päivänä toukokuuta 1979 ed. Hyvösen ym. lakialoitteen n:o 291 (1979 vp.) laiksi sairausvakuutuslain 14 ja 19 §:n muuttamisesta, ed. Kauppisen ym. lakialoitteen n:o 301 (1979 vp.) laiksi sairausvakuutuslain 19 §:n muuttamisesta, ed. Tuovisen ym. lakialoitteen n:o 362 (1979 vp.) laiksi sairausvakuutuslain 19 ja 20 §:n muuttamisesta, ed. P. Vennamon ym. samannimiset lakialoitteet n:ot 376 ja 377 (molemmat 1979 vp.) laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, 29 päivänä helmikuuta 1980 ed. Kankaan ym. lakialoitteen n:o 134 (1980 vp.) laiksi sairausvakuutuslain 16 §:n muuttamisesta ja ed. Lillqvistin lakialoitteen n:o 143 (1980 vp.) laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, 27 päivänä helmikuuta 1981 ed. Hyrynkaan ym. lakialoitteen n:o 116 laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta, ed. Joutsenlahden ym. samannimisen lakialoitteen n:o 119, ed. Mattssonin ym. samannimisen lakialoitteen n:o 130 ja ed. Mattssonin ym. lakialoitteen n:o 129 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, 8 päivänä toukokuuta 1981 ed. Linnan lakialoitteen n:o 157 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, ed. Mattilan ym. samannimisen lakialoitteen n:o 158, ed. Järvillehdon ym. samannimisen lakialoitteen n:o 159, ed. Kauppisen ym. samannimisen lakialoitteen n:o 160, ed. Hyrynkaan ym. samannimisen lakialoitteen n:o 162 ja ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoitteen n:o 161 laiksi sairausvakuutuslain

muuttamisesta ja tulo- ja varallisuusverolain 30 §:n kumoamisesta.

Tässä yhteydessä valiokunta on päättänyt ottaa myös käsiteltäväksi eduskunnan 12 päivänä kesäkuuta 1979 valiokuntaan lähettämät ed. Eenilän ym. toivomusaloitteen n:o 1185 (1979 vp.) sairausvakuutuslain mukaisen huoltajanlisäjärjestelmän muuttamisesta erityisesti lapsikorotusjärjestelmäksi, ed. Hautalan ym. toivomusaloitteen n:o 1197 (1979 vp.) sairausvakuutuksen päivä- ja äitiysrahan korottamisesta ja karenssiajan lyhentämisestä, ed. Helminen ym. toivomusaloitteen n:o 1199 (1979 vp.) työssä käyvien pitkäaikaista sairautta potevien sairausvakuutuslain mukaisen päivärahoituksen laajentamisesta, ed. Kankaan ym. toivomusaloitteen n:o 1260 (1979 vp.) määrärahasta sairausvakuutuslain mukaisen pienimman päivärahan korottamiseksi, ed. Raudasojan ym. toivomusaloitteen n:o 1414 (1979 vp.) sairausvakuutuksen päivärahan saantimahdollisuuksien parantamisesta, ed. Valtosen ym. toivomusaloitteen n:o 1485 (1979 vp.) sairausvakuutuksen päivärahan saattamisesta ensisijaiseksi korvaukseksi, ed. Valtosen ym. toivomusaloitteen n:o 1486 (1979 vp.) sairausvakuutuksen päivärahan maksamisesta pyhäpäiviltä, ed. Valtosen ym. toivomusaloitteen n:o 1487 (1979 vp.) sairausvakuutuslainsäädännön kehittämisestä päivärahan maksamiseksi työkyvyttömyyden syystä riippumatta, ed. P. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 1496 (1979 vp.) sairausvakuutuksen päivärahan maksamisesta karjatalouden harjoittajille sunnuntai- ja pyhäpäiviltä, ed. V. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 1561 (1979 vp.) sairausvakuutuksen päivärahan korottamisesta ja ed. V. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 1562 (1979 vp.) sairausvakuu-

tuksen päivärahan suorittamisesta seitsemältä päivältä karjatalouden harjoittajille, eduskunnan 25 päivänä maaliskuuta 1980 valiokuntaan lähettämät ed. Halosen ym. toivomusaloitteen n:o 620 (1980 vp.) vanhempainlomajärjestelmän uudistamisesta, ed. Hyrynkaan ym. toivomusaloitteen n:o 624 (1980 vp.) äitiyspäivärahan korottamisesta, ed. Laienen ym. toivomusaloitteen n:o 657 (1980 vp.) sairaus- ja äitiyspäivärahan korottamisesta ja ed. Lillqvistin toivomusaloitteen n:o 670 (1980 vp.) sairausvakuutuslain muuttamisesta päivärahaa myönnettäessä huomioon otettavan työtulorajan korottamiseksi sekä eduskunnan 20 päivänä maaliskuuta 1981 valiokuntaan lähettämät ed. Hyrynkaan ym. toivomusaloitteen n:o 484 sairausvakuutuslain muuttamisesta kotityötä tekevien ja pienyrittäjien oikeuttamiseksi päivärahaan heti työkyvyttömyyden alettua ja ed. Lillqvistin ym. toivomusaloitteen n:o 521 sairausvakuutuksen saattamisesta ensisijaiseksi muihin korvausjärjestelmiin verrattuna.

Asian johdosta ovat olleet kuultavina osastopäällikkö Altti Aurela, hallitusneuvos Heimer Sundberg, hallitussihteeri Tuulikki Haikarainen ja matemaatikko Maarit Hätönen sosiaali- ja terveysministeriöstä, neuvotteleva virkamies Pekka Tuomisto valtiovarainministeriöstä, toimistopäällikkö Lasse Arvela verohallituksesta, johtaja Pekka Morri, osastopäällikkö Olavi Suihko, osastopäällikkö Jussi Haapa-aho ja toimistopäällikkö Hannu Häyry kansaneläkelaitoksesta, apulaisosastopäällikkö Torsten Widén Suomen Kaupunkiliitosta, osastopäällikkö Leif Engfelt ja toimistopäällikkö Aulis Vintturi Suomen Kunnallisliitosta, johtaja K. J. Brunström Finlands svenska kommunförbundet, toimitusjohtaja Matti Uimonen Eläketurvakeskuksesta, asiantuntijalääkäri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaaliasiainsihteeri Veikko Simpanen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihteeri Kai Libäck Akavasta, sosiaalipoliittinen sihteeri Jukka Vainio Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, johtaja Seppo Riski Suomen Työntantajain Keskusliitosta, filosofian maisteri Veikko Savela Liiketyöntantajain Keskusliitosta, agronomi Pentti Saarimäki Maataloustuottajain Keskusliitosta, toimitusjohtaja Pentti Virtanen Tapaturmavakuutuslaitosten Liitosta, apulaisjohtaja Risto Seppäläinen Liikennevakuu-

tusyhdistyksestä sekä toiminnanjohtaja Risto Heiskanen ja hallituksen jäsen Vesa Aarnio Avustuskassojen Yhdistyksestä. Asian johdosta on eduskunnan päätöksen mukaisesti pyydetty valtiovarainvaliokunnan lausunto (n:o 10/1981 vp.), joka on tämän mietinnön liitteenä. Käsiteltävään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esitykseen sisältyvissä lakiehdotuksissa esitetään sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan määräytymisperusteiden muuttamista. Sairausvakuutuksen päivärahan ja äitiysrahan tasoa ehdotetaan nostettavaksi. Lisäksi ehdotetaan sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan muuttamista ensisijaiseksi korvaukseksi työeläkkeisiin nähden sekä eräitä muutoksia päivärahan suoritusajan laskemista koskeviin säännöksiin. Sairausvakuutusjärjestelmän muutosten johdosta ehdotetaan myös tarkistuksia työeläkelakien niihin säännöksiin, jotka koskevat työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohtaa ja eläkkeen suhdetta sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan. Esitykseen sisältyy myös ehdotus laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta siten, että sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja liikennevakuutuslain mukaiset etuudet saatettaisiin pääosin veronalaiseksi tuloksi. Esitys liittyy osana niihin sosiaaliturvaa koskeviin muutoksiin, joista on sovittu kuluvan vuoden tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa. Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1982 alusta lukien.

Lakialoitteessa n:o 291 (1979 vp.) ehdotetaan sairausvakuutuslain 14 ja 19 §:ää muutettavaksi siten, että laissa olevaa työkyvyttömyysmääritelmää lievennettäisiin ja että kuntoutuksen ajalta voitaisiin päivärahaa suorittaa myös 300 päivän enimmäisrajan jälkeen.

Lakialoitteessa n:o 301 (1979 vp.) ehdotetaan sairausvakuutuslain 19 §:ää muutettavaksi siten, että laissa oleva 7 päivän omavastuu aika lyhennettäisiin kolmeksi päiväksi ja että sairausvakuutuksen päivärahaa suoritettaisiin myös muilta kuin arkipäiviltä.

Lakialoitteessa n:o 362 (1979 vp.) ehdotetaan sairausvakuutuslain 19 ja 20 §:ää muutettavaksi siten, että laista poistettaisiin saman sairauden käsite ja että päivärahan suoritusajan enimmäismäärän laskemistapaa muutettaisiin.

Lakialoitteessa n:o 376 (1979 vp.) ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että päiväraha olisi kaikille 45 markan suurinen ja huoltajanlisä puolison ja jokaisen lapsen

osalta 15 markkaa päivässä. Niin ikään aloitteessa ehdotetaan, että päiväraha suoritettaisiin jokaiselta viikonpäivältä lukuunottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja kolmea sitä lähinnä seuraavaa päivää.

Lakialoitteessa n:o 377 (1979 vp.) ehdotetaan sairausvakuutuslain muuttamista siten, että synnytystä edeltävää äitiyslomaa pidennettäisiin kahdeksi kuukaudeksi ja äitiysloma jatkuisi synnytyksen jälkeen yhden vuoden ajan.

Lakialoitteessa n:o 134 (1980 vp.) ehdotetaan sairausvakuutuslain 16 §:ää muutettavaksi siten, että päivärahan vähimmäismäärä korotettaisiin 30 markkaan ja vähimmäismäärään oikeuttavan työtulon alaraja 20 000 markkaan.

Lakialoitteessa n:o 143 (1980 vp.) ehdotetaan sairausvakuutuslain 19 §:ää muutettavaksi siten, että saman sairauden käsite poistettaisiin ja että jaksoittain esiintyviltä työkyvyttömyysajoilta voitaisiin suorittaa päivärahaa nykyistä laajemmin.

Lakialoitteessa n:o 116 ehdotetaan sairausvakuutuslain 23 §:ää muutettavaksi siten, että raskaana oleva nainen voisi jäädä äitiyslomalle 48 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Niin ikään ehdotetaan, että synnytyksessä kuolleen äidin äitiyspäiväraha-oikeus voitaisiin siirtää lapsen isälle tai muulle lapsen huollosta vastaavalle henkilölle.

Lakialoitteessa n:o 119 ehdotetaan sairausvakuutuslain 23 §:ää muutettavaksi siten, että raskaana oleva nainen voisi jäädä äitiyslomalle jo 50 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa ja että äitiysloman kokonaispituus olisi 300 arkipäivää.

Lakialoitteessa n:o 129 ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että vähimmäispäiväraha olisi 35 markkaa ja enimmäispäiväraha 80 markkaa. Niin ikään aloitteessa ehdotetaan, että päivärahaan suoritettava huoltajanlisä olisi kustakin huollettavasta lapsesta 7 markkaa ja että päivärahojen määrät sidottaisiin indeksiin.

Lakialoitteessa n:o 130 ehdotetaan sairausvakuutuslain 23 §:ää muutettavaksi siten, että äitiysrahaa suoritettaisiin yhteensä 336 arkipäivältä ja että 48 arkipäivää siitä kohdistuisi laskettua synnytysaikaa välittömästi edeltäneeseen aikaan.

Lakialoitteessa n:o 157 ehdotetaan sairausvakuutuslain 16 §:ää muutettavaksi siten, että päivärahan vähimmäismäärä olisi 50 markkaa.

Lakialoitteessa n:o 158 ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että vähimmäispäiväraha olisi 31 markkaa ja että sen määrää tarkistettaisiin vuosittain indeksiin muutoista vastaavasti.

Lakialoitteessa n:o 159 ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että vähimmäispäiväraha olisi 30 markkaa ja sen määrä sidottaisiin indeksiin, että päivärahaa suoritettaisiin jokaiselta arkipäivältä, että äitiysrahan maksukautta pidennettäisiin 325 arkipäivään ja että äitiyspäiväraha voitaisiin maksaa myös puoli- ja neljännespäivärahana.

Lakialoitteessa n:o 160 ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että vähimmäispäivärahaa korotettaisiin 31 markkaa ja että sen määrä sidottaisiin indeksiin. Niin ikään aloitteessa ehdotetaan, että huoltajanlisä korvattaisiin lapsikorotuksella, joka myös sidottaisiin indeksiin. Aloitteessa ehdotetaan myös, että äitiysraha olisi koko äitiysloman ajalta sairausvakuutuspäivärahan suuruinen.

Lakialoitteessa n:o 161 ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että vähimmäispäiväraha olisi 60 markan ja enimmäispäiväraha 120 markan suuruinen sekä että päivärahaan suoritettaisiin kustakin lapsesta lapsikorotusta 10 markkaa. Päivärahan ja lapsikorotuksen määrä ehdotetaan sidottavaksi indeksiin. Niin ikään aloitteessa ehdotetaan, että lapsen isälle voitaisiin suorittaa äitiysrahaa vanhempainrahana 183 arkipäivältä ja että työnantajalle tuleva sairausvakuutuksen päivärahakorvaus maksettaisiin vähimmäispäivärahan suuruisena.

Lakialoitteessa n:o 162 ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että omaa työtään tekeviltä ja ansiotuloja vailla olevilta poistettaisiin omavastuu-aika kokonaan ja muidenkin osalta omavastuu-aikaa lyhennettäisiin viiteen päivään. Niin ikään aloitteessa ehdotetaan, että äitiysraha suoritettaisiin koko ajalta sairausvakuutuksen päivärahan suuruisena ja että äitiysrahaa suoritettaisiin yhteensä 336 arkipäivältä siten, että 48 arkipäivää siitä kohdistuisi laskettua synnytysaikaa edeltäneeseen aikaan. Aloitteessa ehdotetaan myös vähimmäispäivärahan korottamista 31 markkaan ja sen määrän sitomista indeksiin.

Toivomusaloitteessa n:o 1185 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sairausvakuutuslain mukaisen huoltajanlisäjärjestelmän muuttamiseksi lapsikorotusjärjestel-

mäksi, jossa lapsikorotus määrättäisiin siten, että kaikille alle 18-vuotiaille lapsille maksettaisiin samansuuruinen markkamääräinen korotus, jonka suuruus määrättäisiin niin, että se olisi 20 prosenttia kullakin hetkellä maksettavista minimipäivärahoista.

Toivomusaloitteessa n:o 1197 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sairausvakuutuksen päivä- ja äitiysrahan korottamiseksi ja sen karenssiajan lyhentämiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 1199 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi valmistelemaan sairausvakuutuslakiin muutosta, joka turvaisi ansiotyössä käyville jatkuvaa tai pitkäaikaista sairautta poteville henkilöille oikeuden päivärahan suorituspäivien jatkamiseen nykyisten 300 suorituspäivän täyttyttyä.

Toivomusaloitteessa n:o 1260 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ottaisi valtion vuoden 1980 tulo- ja menoarvioesitykseen riittävän määrärahan niitä vakuutettuja varten, joiden sairausvakuutuslain mukainen päiväraha tai äitiyspäiväraha jää vähimmäispäivärahan suuruiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 1414 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sairausvakuutuslainsäädännön muuttamiseksi siten, että päiväraha voitaisiin maksaa siitä riippumatta, mistä sairaudesta työkyvyttömyys on johtunut, sekä laissa olevan kahden vuoden säännön lyhentämiseksi yhteen vuoteen.

Toivomusaloitteessa n:o 1485 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin sairausvakuutuksen päivärahan saattamiseksi ensisijaiseksi korvaukseksi ja päivärahan korvaustason korottamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 1486 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sairausvakuutuslain täydentämiseksi siten, että päivärahaa maksetaan myös sunnuntailta ja muilta pyhäpäiviltä.

Toivomusaloitteessa n:o 1487 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sairausvakuutuslainsäädännön kehittämiseksi siten, että päiväraha voitaisiin maksaa siitä riippumatta, mistä sairaudesta työkyvyttömyys on johtunut.

Toivomusaloitteessa n:o 1496 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin sairausvakuutuksen päivärahan maksamiseksi karjatalouden harjoittajille heidän sairaana ollessaan myös sunnuntai- ja pyhäpäi-

viltä, koska ne ovat heille täysii normaaleja työpäiviä.

Toivomusaloitteessa n:o 1561 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin sairauspäivärahan korottamiseksi sekä samoin myös vähimmäistulorajan vastaavasti korottamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 1562 (1979 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin sairauspäivärahan maksamiseksi karjatalouden harjoittajille seitsemältä päiväältä viikossa heidän todellisten työpäiviensä mukaisesti.

Toivomusaloitteessa n:o 620 (1980 vp.) ehdotetaan, että nykyistä vanhempainlomajärjestelmää ryhdyttäisiin kiireellisesti uudistamaan 13 kuukauden taloudellisesti turvatuksi, nykyistä joustavammaksi vanhempainlomaksi.

Toivomusaloitteessa n:o 624 (1980 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin valmistellakseen ja antaakseen eduskunnalle esityksen sairausvakuutuslain tarkistamisesta siten, että äitiyspäiväraha saadaan vastaamaan 45 prosentin tasoa päiväpalkasta.

Toivomusaloitteessa n:o 657 (1980 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin alimman sairaus- ja äitiyspäivärahan korottamiseksi välittömästi 30 markkaan ja asteittain vähimmäispalkkaa vastaavalle tasolle.

Toivomusaloitteessa n:o 670 (1980 vp.) ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sairausvakuutuslain muuttamiseksi niin, että päivärahaa laskettaessa huomioon otettavaa ylintä työtulorajaa voidaan korottaa.

Toivomusaloitteessa n:o 484 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin sairausvakuutuslain muuttamiseksi siten, että kotityötä tekeville ja pienyrityksille voitaisiin suorittaa sairausvakuutuslain päivärahaa työkyvyttömyyden alkamispäivää seuraavasta arkipäivästä lukien.

Toivomusaloitteessa n:o 521 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin sairausvakuutuslain muuttamiseksi siten, että siitä tulee ensisijainen vakuutetulle maksettaviin muihinkorvauksiin nähden.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina, minkä vuoksi valiokunta on asettanut lakiehdotusten

hyväksymisen kannalle lukuunottamatta sairausvakuutuslakia, johon valiokunta ehdottaa eräitä muutoksia. Tästä syystä valiokunta ei ole katsonut voivansa asettua puoltamaan laki-aloitteisiin sisältyvien lakiehdotusten eikä toivomusaloitteiden hyväksymistä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi muun muassa siten, että terveyskeskuksilta poistettaisiin sairaanhoidon ja sairaankuljetuksen kustannuksiin tuleva sairausvakuutuskorvaus. Kun yksityisten yritysten ja yhteisöjen sairaankuljetuksiin tuleva sairausvakuutuskorvaus jäisi ennalleen, olisi ehdotetusta järjestelystä kuitenkin pitemmällä aikavälillä odotettavissa sellainen seurauus, että terveyskeskukset siirtäisivät sairaankuljetuksen järjestämisen yksityisten hoidettavaksi. Sairausvakuutuskorvausten puuttumisen vuoksi tämä tulisi terveyskeskuksille taloudellisesti edulliseksi. Kun sairausvakuutuskorvauksella ei voida vaikuttaa sairaankuljetusten kokonaismäärään, ei muutoksella olisi vaikutusta sairausvakuutusmenoihin; korvauksen saaja vain vaihtuisi. Edellä mainituista syistä valiokunta katsoo, että terveyskeskusten saamat sairausvakuutuskorvaukset sairaankuljetuksiin tulisi säilyttää voimassa olevan lainsäädännön mukaisina. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että sairausvakuutuslain kumottavaksi ehdotettu 4 §:n 2 momentti jätettäisiin lakiin nykyisessä muodossaan ja että 11 a ja 30 b §:ään sekä lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen tehtäisiin terveyskeskusten sairaankuljetuksiin saamien sairausvakuutuskorvausten säilyttämistä tarkoittavat muutokset. Valiokunnan ehdottamat muutokset merkitsisivät lakiehdotuksen voimaantulovaiheessa hallituksen esitykseen verrattuna noin 35 miljoonan markan sairausvakuutusmenojen lisäystä. Vastaavasti valtionosuudet terveyskeskuksille vähenisivät noin 19 miljoonalla markalla, joten terveyskeskusten nettotulot lisääntyisivät noin 16 miljoonalla markalla. Pitemmällä aikavälillä valiokunnan ehdottamilla muutoksilla ei olisi edellä sanotuilla perusteilla merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Voimassa olevan sairausvakuutuslain 18 §:n mukaan sairausvakuutuksen päivärahaan suoritetaan puolisoista ja 16 vuotta nuoremmasta lapsesta huoltajanlisää. Hallituksen esityksessä ehdotetaan huoltajanlisää poistettavaksi. Valiokunnan käsityksen mukaan huoltajanlisän poistamisesta saattaa olla seurauksena, että perheel-

lille henkilölle tuleva päiväraha joissakin tapauksissa alenisi uudistuksen voimaantultua nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Niin ikään lapsiperheiden suhteellinen asema verrattuna muihin kansanryhmiin heikkenisi, jos huoltajanlisä poistetaan hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että enemmän ansaitsevalle puolisolalle suoritettaisiin päivärahaan lapsikorotus, jos hänellä on huollettavanaan alle 16-vuotias lapsi. Valiokunta ehdottaa, että lapsikorotus olisi yhdestä lapsesta 4,25 markkaa ja kahdesta ja useammasta lapsesta 8,50 markkaa päivältä. Lakiehdotuksen 18 §:n lisäksi valiokunta ehdottaa tästä syystä lakiehdotuksen 22 §:ään lisättäväksi 3 momentin, joka asiallisesti vastaa voimassa olevan lain 22 §:n 2 momentin säännöstä sekä muutettavaksi myös lakiehdotuksen 75 §:ää, jossa säädetään päivärahan määrän pyöristämisestä. Lapsikorotuksen ehdotetusta määrästä johtuu, että päiväraha olisi pyöristettävä lähimpään viidellä tasajaolliseen pennilukuun. Lapsikorotuksen lisääminen päivä- ja äitiysrahaan johtaa siihen, että nämä etuudet eivät periaatteessakaan voi heiketä nykyisestään. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 3 momentin tarpeettomana poistettavaksi. Valiokunnan ehdottamasta muutoksesta aiheutuu sairausvakuutusmenoihin 31 miljoonan markan lisäys. Tästä summasta saisivat työnantajat noin 5 miljoonaa markkaa ja vakuutetut noin 19 miljoonaa markkaa.

Sairausvakuutuslakia ehdotetaan hallituksen esityksessä muutettavaksi muun muassa siten, että äitiysrahan määrä alenisi 75 ensimmäisen suorituspäivän jälkeen kymmenellä prosenttiyksiköllä. Valiokunnan mielestä hallituksen esityksessä ei ole esitetty asiallisia perusteita äitiysrahan porrastamiseksi ehdotetulla tavalla. Perusteluissa mainituilla lääketieteellisillä syillä ei voida johdonmukaisesti päätyä siihen, että äitiysraha olisi eri suuruinen äitiysloman alkupuolella ja loppupuolella. Valiokunnan mielestä erityisesti perhepoliittiset syyt puoltavat voimakkaasti äitiysrahan säilyttämistä samansuuruisena kuin sairauden johdosta suoritettava päiväraha. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 22 §:n 1 momentin muutettavaksi asiallisesti samansisältöiseksi kuin voimassa olevassa laissa ja 22 §:n 2 momentissa mainitun äitiysrahan suorituspäiväluvun 75 muutettavaksi sadaksi. Tästä johtu-

vat muutokset ehdotetaan tehtäviksi myös lakiehdotuksen 23 §:n 2 momenttiin ja 23 §:n 4 momentti ehdotetaan jätettäväksi voimassa olevan lain mukaiseksi. Valiokunnan ehdottama muutos lisäisi sairausvakuutusmenoja 85 miljoonalla markalla vuodessa, mistä vakuutetut saisivat noin 55 miljoonaa markkaa. Jotta voitaisiin välttää sairausvakuutusmenojen äkillinen kasvu uudistuksen voimaantulovaiheessa, valiokunta ehdottaa kuitenkin lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen muutosta, jonka mukaan äitiysraha suoritettaisiin 100 ensimmäisen arkipäivän jälkeen 1.4.1983 saakka siten alennettuna, että lakiehdotuksen 16 ja 23 §:n 2 momentissa mainitun prosenttiluvun 80 sijasta äitiysrahan määrää laskettaessa käytettäisiin prosenttilukua 70. Tällöin sairausvakuutusmenot lisääntyisivät vuonna 1982 vain noin 12 miljoonalla markalla, mistä vakuutetut saisivat noin 8 miljoonaa markkaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että sairausvakuutuslain mukainen vanhempainloma olisi 50 arkipäivän pituinen. Pyrittäessä lisäämään lapsen isän mahdollisuuksia osallistua vauvaikäisen lapsensa hoitoon on tärkeätä, että hoitojaksosta tulee riittävän pitkä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 23 §:n 2 ja 3 momenttia muutetaan siten, että äidin suostumuksella lapsen isällä olisi mahdollisuus hoitaa lastaan kotona 100 arkipäivän ajan. Muutosehdotuksesta ei aiheudu merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslain 76 §:ää muutettavaksi siten, että valtioneuvostolla on oikeus korottaa sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahaa, jos maan yleinen palkkataso on olennaisesti noussut. Valiokunnan mielestä on kuitenkin tarpeen turvata vähimmäispäivärahan reaaliarvon säilyminen ehdotettua tehokkaammin. Myös valiokunnan ehdottaman lapsikorotuksen reaaliarvo olisi turvattava. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 76 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että vähimmäispäivärahan ja lapsikorotuksen markkamääriä tarkistetaan kalenterivuositain niin sanotun TEL-indeksin mukaisesti. Niin ikään valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä tarkistettavaksi siten, että vähimmäispäivärahan ja lapsikorotuksen markkamääriä pidetään vuoden 1982 yleistä palkkatasoa vastaavina. Valiokun-

nan ehdottaman indeksisidonnaisuuden aiheuttamia kustannusvaikutuksia on etukäteen vaikea arvioida. Esimerkiksi kymmenen prosentin suuruinen palkkaindeksin nousu merkitsisi vuodessa noin 30 miljoonan markan suuruista sairausvakuutusmenojen lisäystä, josta vakuutetut saisivat noin 24 miljoonaa markkaa.

Asiaa käsitellessään valiokunta on todennut, että hallituksen esitys on puutteellisesti valmisteltu. Esimerkiksi yksityiskohtaisten perustelujen puuttuminen lakiehdotuksesta on merkittävästi vaikeuttanut valiokunnan työtä sen valmistellessa mietintöä. Valiokunta huomauttaa, että hallituksen tulisi varata riittävästi aikaa lakiesitysten valmisteluun ja myös eduskuntakäsittelyä varten silloinkin, kun esitykset liittyvät tulopoliittisiin ratkaisuihin. Valiokunta toteaa, että uudistukseen liittyvät veron ennakonpidätystä koskevat lakiehdotukset, jotka olisi säädettävä hyvissä ajoin kuluvan vuoden puolella, ovat edelleen antamatta eduskunnalle.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus selvittää uudistettavan äitiysrahajärjestelmän toimivuuden työläinsäädäntöön nähden ja tekee tarvittavat ehdotukset mahdollisten epäkohtien korjaamiseksi. Myös vanhempainlomaa kehitettäessä on pyrittävä poistamaan järjestelmässä ilmenevät epäkohdat.

Valiokunta katsoo, ettei nyt muutettavaksi ehdotetulla tulo- ja varallisuusverolain muuttamisella ole tarkoitettu puuttua työpaikkojen sairaskassojen maksamien lisäavustusten verotamiseen. Jos mahdollisesti muuttuva verotuskäytäntö tähän johtaa, hallituksen olisi tehtävä tarvittavat lainmuutosehdotukset tilanteen säilyttämiseksi nykyisellään.

Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää vuoden 1982 loppuun mennessä uudistuksen kohteena olevan sosiaaliturvajärjestelmän jatkokehittämistarpeet. Samalla selvitetään, voidaanko sairausvakuutuslain mukaista vähimmäispäivärahaa korottaa 1.4.1983 alkaen.

Edellä olevan perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset 2—9 hyväksyttäisiin muuttamattomina, ja

että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) (poist.) 20 §, (poist.)

muutetaan 11 a, 16, 18, 19 ja 22 §, 23 §:n 1—3 momentti, 30 §:n 4 momentti, 30 b §, 75 §:n 3 momentti ja 76 §,

sellaisina kuin niistä ovat 11 a ja 30 b § 28 päivänä tammikuuta 1972 annetussa laissa (75/72), 16 ja 76 § 31 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (999/71), 18 § osittain muutettuna 14 päivänä tammikuuta 1966 annetulla lailla (5/66), 22 § osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1977 annetulla lailla (1086/77), 23 §:n 1—3 momentti 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (841/80), 30 §:n 4 momentti mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1977 annetussa laissa (poist.) ja 75 §:n 3 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (464/69), sekä

lisätään 27 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 21 päivänä joulukuuta 1973 annetulla lailla (937/73), uusi 4, 5 ja 6 momentti sekä 59 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 16 päivänä joulukuuta 1966, 22 päivänä joulukuuta 1967 ja 19 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla (646/66, 591/67 ja 832/80), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2, 3 ja 4 momentti siirtyvät 3, 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

11 a §

Edellä 5 §:ssä tarkoitetun terveyskeskuksen toimesta kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainitun velvollisuuden toteuttamiseksi järjestetyn sairaankuljetuksen kustannuksista korvataan kunnalle vahvistetun takson mukainen määrä tai, jos vakuutetulta saadaan sen mukaan kuin erikseen säädetään perii maksu, takson mukaisen ja mainitun määrän erotus. Tämän lain nojalla ei suoriteta vakuutetulle korvausta tämän terveyskeskukselle sairaankuljetuksesta maksamasta määrästä.

Tämän lain nojalla ei suoriteta vakuutetulle korvausta tämän terveyskeskukselle sairaanhoidosta maksamasta määrästä eikä kunnalle sellaisesta sairaankuljetuksesta, joka muun kuin kansanterveyslain nojalla on vakuutetulle maksetonta.

16 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

18 §

Jos vakuutetulla on huollettavanaan 16 vuotta nuorempi oma tai puolisonsa lapsi tai otto- tai kasvattilapsi, suoritetaan päivärahaan lapsikorotus. Jos päivärahan saajana on aviopuoliso, joka ei välien rikkoutumisen vuoksi asu erillään puolisostaan, suoritetaan hänen päivärahaansa lapsikorotus vain, jos hänen tulonsa ovat yhtä suuret tai suuremmat kuin

hänen puolisonsa työtulot. Samanaikaisesti suoritetaan lapsikorotusta vain toiselle puolisoista.

Lapsikorotusta suoritetaan yhdestä lapsesta 4,25 markkaa ja kahdesta tai useammasta lapsesta 8,50 markkaa.

19 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

22 §

Äitiysrahan määrä päivää kohden on yhtä suuri kuin 16 §:ssä tarkoitettu päiväraha.

Jos lapsen äiti on ansiotyössä tai kodin ulkopuolella suoritettavassa muussa työssä 100 ensimmäisen äitiysrahan suorituspäivän jälkeen, hänelle suoritettavan äitiysrahan määrä on tältä ajalta vähimmäispäivärahan suuruinen.

Äitiysrahaan suoritetaan lapsikorotusta siten kuin 18 §:ssä on säädetty, ei kuitenkaan vastasyntyneestä eikä sellaisesta ottop lapsesta, jonka hoidon johdosta äitiysrahaa suoritetaan.

23 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Äitiysrahaa suoritetaan 158 arkipäivältä lapsen äidille ja 100 arkipäivältä joko äidille tai aikaisintaan 100 arkipäivän kuluttua äitiysraha-oikeuden alkamisesta äidin suostumuksella lapsen isälle, joka on avioliitossa lapsen äidin kanssa ja joka ei asu hänestä erillään välien rikkoutumisen vuoksi, kun isä on lapsen hoi-

don takia poissa ansiotyöstä tai muusta kodin ulkopuolella suoritettavasta työstä. Samoin edellytyksin voidaan äitiysrahaa suorittaa lapsen isälle myös lapsen syntymän yhteydessä vähintään 6 ja enintään 12 arkipäivältä, jolloin äitiysrahan suorittamisaika lyhenee vastaavasti. Isälle suoritetaan äitiysrahaa siten kuin asetuksella säädetään. Isälle suoritettavan äitiysrahan määrä päivää kohti on vähimmäispäiväraha lisättyä 30 prosentilla hänen 16 §:ssä tarkoitettujen työtulojensa kolmassadasosasta, kuitenkin vähintään 80 prosenttia hänen työtulojensa kolmassadasosasta. Ilmoitus äitiysrahan suorittamiseksi isälle samoin kuin ilmoitus työnantajalle isän jäämisestä pois ansiotyöstä edellä olevasta syystä sekä ilmoitus äitiysrahan suorittamiseen vaikuttavista muutoksista on tehtävä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Ottolapsen hoidon johdosta äitiysrahaa suoritetaan vakuutetulle jokaiselta arkipäivältä, jonka hoito jatkuu, kunnes lapsen syntymästä on kulunut 234 arkipäivää, kuitenkin vähintään 100 arkipäivältä. Vakuutetun suostumuksella voidaan hänen äitiysrahakautensa 100 arkipäivältä, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa äitiysrahaa hänen puolisolleen, joka ei asu hänestä erillään välien rikkoutumisen vuoksi. Mitä 21 §:n 2 momentissa on säädetty vakuutetun työstä poissa olosta, sovelletaan vastaavasti hänen puolisoonsa. Puolisolle suoritettavan äitiysrahan määrä on yhtä suuri kuin isälle 2 momentin mukaan suoritettavan äitiysrahan määrä. Mitä tämän pykälän 2 momentissa on säädetty ilmoitusvelvollisuudesta, koskee myös ottovanhempia.

27 ja 30 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

30 b §

Edellä 11 a §:ssä ja 29 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kustannuksista kunnan on annettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun *matka on tehty tai työterveyshuoltopalvelus on annettu*, sosiaalivakuutustoimikunnalle tilitys siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Myöhästymisestä huolimatta korvaus voidaan myöntää joko kokonaan tai osaksi, jos sen epäämistä on pidettävä kohtuuttomana.

59 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

75 §

Päivä- ja äitiysrahan määrä päivää kohden pyöristetään lähimpään *viidellä tasajaolliseen pennilukuun*. Jos 16 §:ssä tarkoitettu työtulo nousee yli täysien kymmenien markkojen, jätetään ylimenevä osa lukuun ottamatta.

76 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Tämän lain 16 §:n 1 momentissa ja 18 §:n 2 momentissa säädettyjä *markkamääriä tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiin mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1982 ja sitä sovelletaan päivä- ja äitiysrahaan, joka kohdistuu aikaan lain voimaantulosta alkaen. *Poiketen siitä, mitä 22 §:n 1 momentissa on säädetty, äitiysrahan määrä 100 ensimmäisen arkipäivän jälkeen lasketaan vuoden 1983 maaliskuun loppuun saakka siten, että 16 §:ssä mainitun 80 prosentin sijasta käytetään prosenttilukua 70. Vastaavasti lasketaan myös isälle ja ottoisälle suoritettavan äitiysrahan määrä vuoden 1983 maaliskuun loppuun saakka siten, että 23 §:n 2 momentissa mainitun 80 prosentin sijasta käytetään prosenttilukua 70. Poiketen siitä, mitä 23 §:n 4 momentissa on säädetty, äidillä on maaliskuun 1983 loppuun saakka oikeus 100 ensimmäisen äitiysrahan suorituspäivän jälkeen saada äitiysrahan sijasta päivärahaa, jos hän tulee työkyvyttömäksi.*

Tätä lakia sovellettaessa pidetään 16 §:n 1 momentissa ja 18 §:n 2 momentissa säädettyjä *markkamääriä vuoden 1982 yleistä palkkatasoa vastaavina.*

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksen 2 ja 4 mom.)

Kunnalla on oikeus saada korvaus terveyskeskuksen toimesta annetun sairaanhoidon (poist.) kustannuksista aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaan, jos hoito on annettu (poist.) ennen 1.1.1982.

Sairausvakuutuslain 4 §:n 2 momenttia, 11 a ja 30 b §:ää, *sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä tammikuuta 1972 annetussa laissa (72/72), sovelletaan muuhun kuin sairaankuljetukseen vuosina 1982—1988 siten, että kunnalla on oikeus saada näiden lainkohtien mukaisesti lasketusta korvauksesta 26 prosenttia vuosilta 1982—1984 ja 12 prosenttia vuosilta 1985—1988.*

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 291, 301, 362, 376, 377 (kaikki 1979 vp.), 134, 143 (molemmat 1980 vp.), 116, 119, 129, 130, 157, 158, 159, 160, 161 ja 162 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 1981

Lopuksi valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 1185, 1197, 1199, 1260, 1414, 1485, 1486, 1487, 1496, 1561, 1562 (kaikki 1979 vp.), 620, 624, 657, 670 (kaikki 1980 vp.), 484 ja 521 hylättäisiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja M. Puhakka, varapuheenjohtaja Kauppi ja jäsenet Ajo, Alppi, Halonen, Joutsenlahti (osittain), Jun-

tumaa, Kauppinen (osittain), Mikkola, Pesola, Pokka, Raudaskoski, Saarikoski (osittain), Savolainen, Stenius-Kaukonen (osittain) ja Ziliacus sekä varajäsen Raudasoja.

Vastalauseita

I

Vuosikymmenien suurimmaksi sosiaalipoliittiseksi uudistukseksi luonnehdittu esitys voidaan todeta todella mittavaksi hankkeeksi saat-
taa veronalaiseksi kaikkein pienituloisimpien ja heikko-osaisten toimeentuloturva ja muodostaa verotuksesta keino, jolla voidaan säädellä heidän toimeentulotasoaan.

Sosiaaliturvajärjestelmän tavoitteena tulisi olla se, että jokaisen perustoimeentulo olisi turvattu kaikissa elämäntilanteissa. Tästä sosiaalivakuutuksen peruseriaatteesta ollaan nyt Pekkas-ratkaisun sosiaalipaketin mukaisilla hallituksen esityksillä luopumassa, kun sairauspäivärahat suhteutettaisiin ansionmenetykseen ja saatettaisiin veronalaiseksi tuloksi.

Sen sijaan että hallituksen esityksellä kavennettaisiin tuloeroja, ne tulevat varmasti vain kasvamaan katon poistamisella sairausvakuutuslain mukaisilta päivärahoilta. Samanaikaisesti kuitenkin vähimmäispäivärahaan tyytymään joutuvien toimeentulo jätetään reaalisesti alle vielä muutama vuosi siten vallinneen tason.

Valiokunnan mietintöön tekemien "Koiviston kompromissin" mukaisten korjausten avul-

la ei ole poistettu esityksen perustavaa laatua olevia epäsolidarisuuteen ja epäoikeudenmukaisuuteen johtavia syitä. Käsitellessään esitystä sosiaalivaliokunta on joutunut toteamaan esitykset erittäin huonosti ja puutteellisesti valmistetuiksi ja perustelluiksi. Esitysten vaikutusten ja heijastusvaikutusten mittavuuden vuoksi ei eduskunnalle sallittua kuukauden käsittelyaikaa voida pitää riittävänä esitysten perusteellista käsittelyä ja vaikutusten selvittämistä varten. Samanaikaisesti kun on painotettu esityksen mittavuutta, on valiokunnassa asiantuntijoiden kuuleminen rajoitettu minimiin. Erittäin vakavan huomion aiheena on pidettävä sitä, että eduskunnan valtaa lakia säätävänä elimenä on tulopoliittisella ratkaisulla räikeästi rajoitettu. Tätä on pidettävä sitäkin vakavampana, kun valiokuntaa on esitetty korjaamasta valiokunnan epäoikeudenmukaiseksi toteamaa äitiyspäivärahan alentamista mielivaltaisesti 100 ensimmäisen päivän jälkeen. Tällaisiin perustuslain mukaisten oikeuksiensa kaventamiseen ei eduskunnan tulisi suostua.

Esityksen käsittelyssä on käynyt ilmi, että

esityksen heijastusvaikutuksia ei ole selvitetty, vaan niiden osalta on vain todettu, että havaitut epäkohdat täytyy korjata muulla lainsäädännöllä ja säädöksillä. Näiden antamisesta ei ole mitään takeita. Erityisesti on syytä kantaa huolta sairauskassoista, joita verohallitus pyrkii verottamaan ja samalla viemään niiltä kaikki toimintaedellytykset, mikäli sairauskassojen asemaa ei ole selvästi laissa määritelty. Saira- ja muiden avustuskassojen toiminnan turvaamiseksi tulo- ja varallisuusverolaissa tulisiikin säätää avustuskassojen täydennyspäivärahojen ja lisäetuksien verovapaudesta.

Lakialoitteessa n:o 161 esitetyillä perusteilla tulisi sairausvakuutuslain mukaisiin päivärahoihin ja tapaturmavakuutuslain etuuksiin tehdä tarvittavat korjaukset verottomuuden pohjalta ja säätämällä etuuksille katto.

Liikennevakuutuksen korvaukset pantaisiin hallituksen esityksen mukaan sellaisinaan ko-

konaan verolle ilman mitään hyvityksiä. Myös tässä ylikompensaatioista puhuminen on turhaa, koska autoilijat itse rahoittavat korvaukset korkeilla vakuutusmaksuilla, ja vain joissakin harvoissa tapauksissa liikennevakuutus korvaa täyden työkyvyttömyyden mukaisesti vahingon.

Työnantajan sairausvakuutusmaksun korotus on säädettävä pysyvällä lailla eikä vain vuoden 1982 osalta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä seitsemäs lakiehdotus hylättäisiin, että lakiehdotukset 2—6 hyväksyttäisiin valiokunnan esittämässä muodossa, ja

että ensimmäinen, kahdeksas ja yhdeksäs lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) (poist.) 20 §,

muutetaan (poist.) 16, 18, 19 ja 23 §:n 1—3 momentti, 28 §:n 1 momentti, 30 §:n 4 momentti, 30 b §, 75 §:n 3 momentti ja 76 §,

sellaisina kuin niistä ovat (poist.) 16 ja 76 § 31 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (999/71), 18 § osittain muutettuna 14 päivänä 1966 annetulla lailla (5/66), 22 § osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1977 annetulla lailla (1086/77), 23 §:n 1—3 momentti 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (841/80) 28 §:n 1 momentti 4 päivänä tammikuuta 1968 annetussa laissa (10/68), 30 §:n 4 momentti mainituissa 30 päivänä joulukuuta 1977 annetussa laissa, 30 b § mainituissa 28 päivänä tammikuuta 1972 annetussa laissa ja 75 §:n 3 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (364/69), sekä

lisätään 27 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 21 päivänä joulukuuta 1973 annetulla lailla (937/73), uusi 4, 5 ja 6 momentti sekä 59 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 16 päivänä joulukuuta 1966, 22 päivänä joulukuuta 1967 ja 19 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla (646/66), 591/67 ja 832/80), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2, 3 ja 4 momentti siirtyvät 3, 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

11 a §
(Poist.)

16 §

Päivärahan määrä päivää kohden on vähimmäispäiväraha, 60 markkaa lisättynä yhdellä promillella vakuutetun verotuksessa, asetuksella säädettävänä kalenterivuonna todettujen työtulojen siitä osasta, joka ylittää 25 000

markkaa, kuitenkin enintään 120 markkaa. Jollei vakuutetulla ole edellä mainittuna aikana ollut työtuloja, päivärahan määrä päivää kohden on vähimmäispäivärahan suuruinen.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

18 §

Jos vakuutetulla sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden alkaessa oli ja edelleen on

huollettavanaan 16 vuotta nuorempi oma tai puolisonsa lapsi tai otto- tai kasvattilapsi, päivärahaan ja äitiysrahaan suoritetaan kunkin lapsen osalta erikseen lapsikorotus.

Lapsikorotus on 10 markkaa lasta kohden.

19 ja 22 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

23 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Äitiysrahaa suoritetaan 75 arkipäivältä lapsen äidille ja 183 arkipäivältä joko äidille tai äidin suostumuksella lapsen isälle, joka on avioliitossa lapsen äidin kanssa ja joka ei asu hänestä erillään välien rikkoutumisen vuoksi, kun isä on lapsen hoidon takia poissa ansiotyöstä tai muusta kodin ulkopuolella suoritettavasta työstä. Samoin edellytyksin voidaan äitiysrahaa suorittaa lapsen isälle myös lapsen syntymän yhteydessä vähintään 6 ja enintään 12 arkipäivältä, jolloin äitiysrahan suorittamisaika lyhenee vastaavasti. Isälle suoritetaan äitiysrahaa (vanhempainrahaa) siten kuin asetuksella säädetään. Isälle suoritettavan äitiysrahan määrä päivää kohti on yhtä suuri kuin se päiväraha, jonka hän olisi saanut, jos häntä olisi kohdannut sairaus. Ilmoitus äitiysrahan suorittamisesta isälle samoin kuin ilmoitus työnantajalle isän jäämisestä pois ansiotyöstä edellä olevasta syystä sekä ilmoitus äitiysrahan suorittamiseen vaikuttavista muutoksista on tehtävä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

(4 mom. poist.)

(5 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

27 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

28 §

Jos vakuutetulla on lain nojalla oikeus saada työnantajalta työ- tai oppisopimussuhteen taikka virka- tai muun julkisoikeudellisen toimeisuhteen perusteella sairaus- tai synnytysloman ajalta palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta, ei hänellä ole oikeutta saada tältä ajalta tämän lain mukaista päivä- tai äitiysrahaa enempää kuin sen määrän, millä päivä- tai äitiysraha

ylittää hänen saamansa palkan tai muun korvauksen. Siltä ajalta miltä vakuutetulle on maksettu mainittua palkkaa tai korvausta, suoritetaan työnantajalle vähimmäispäivärahan suuruinen määrä.

30 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

30 b §

(Poist.)

59 ja 75 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

76 §

Tämän lain 16 §:ssä tarkoitettujen työtulojen määrät tarkistetaan siinä suhteessa kuin päivä- ja äitiysrahan maksuvuodelle vahvistettu työntekijäin eläkelain 9 §:n mukainen palkka-indeksiluku poikkeaa päivärahan perusteena olevien, verotuksessa todettujen työtulojen ansaitsemisvuodelle vahvistetusta palkkaindeksiluvusta. Vähimmäispäivärahan ja vähimmäisäitiysrahan, tämän lain 16 §:n 1 momentissa mainittujen markkamäärien sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettun lapsikorotuksen määriä korotetaan siinä suhteessa kuin maksuvuoden indeksiluku poikkeaa kalenterivuodelle vahvistetusta palkkaindeksiluvusta.

Jos työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisen palkkaindeksin kehitys jää olennaisesti jälkeen maan yleisen palkkatason noususta, valtioneuvostolla on oikeus korottaa 1 momentissa mainittuja markkamääriä vastaavassa suhteessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammiukuuta 1982 ja sitä sovelletaan päivä- ja äitiysrahaan, joka kohdistuu aikaan lain voimaantulosta alkaen. (Poist.)

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Päivä- ja äitiysrahan määrää ei tämän lain voimaantulon johdosta alenneta, jos vakuutettu aikaisemmin on saanut päivä- tai äitiysrahaa, joka keskeytyksettä jatkuu lain voimaantulon jälkeen.

(5 mom. kuten valiokunnan mietinnön 4 mom.)

(5 ja 6 mom. poist.)

8.

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 30 §,
muutetaan (poist.) 22 §:n 1 momentin *(poist.)* 17 kohta *(poist.)*, sekä
lisätään 22 §:n 1 momenttiin uusi 20 a kohta seuraavasti:

17 b §

(Poist.)

22 §

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota:

(16 kohta *poist.*)

17) pakollisen tapaturma- tai liikennevahin-
 koturman nojalla saatua päivärahaa, henkilö-
 vahingon johdosta suoritettua jatkuvaa kor-
 vausta, elinkorkoa ja huolto- tai tapaturma-
 eläkettä, taikka niihin liittyviä lisiä, myös kun
 ne on saatu työnantajalta palkkana tai en-
 nakkona,

(17 a kohta *poist.*)

20 a) *avustuskassalain (471/42) mukaisen
 avustuskassan maksamia täydennyspäivärahoja
 ja muita lisäetuksia,*

33 §

(Poist.)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 1982. Sitä sovelletaan ensimmäisen ker-
 ran vuodelta 1982 toimitettavassa verotuk-
 sessa.

(2 ja 3 mom. *poist.*)

9.

Laki

(poist.) työnantajan sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaalitur-
 vamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 an-
 netun lain 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin
 se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa
 laissa (613/78), on säädetty työnantajan sai-
 rausvakuutusmaksusta, peritään työnantajan
 sairausvakuutusmaksua 2,35 prosenttia työnte-

kijälle 1 päivänä tammikuuta 1982 tai sen
 jälkeen *(poist.)* suoritettun ennakoperinnän
 alaisen palkan määrästä.

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 1981

Marjatta Stenius-Kaukonen

II

Valiokunta on osittain korjannut hallituksen esitykseen sisältyvää ensimmäistä lakiehdotusta. En voi kuitenkaan pitää tehtyjä korjauksia riittävinä. Erityisesti vähimmäispäivärahaa saavien perheenäitien sosiaaliturvaan ehdotetut parannukset eivät tuo riittävää korjausta.

Edustaja Järvilehdon ym. lakialoitteessa n:o

159 esitetään korjauksia, jotka mielestäni olisi tullut tehdä käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen. Aloitteen perusteluihin viitaten ehdotan,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) (poist.) 20 §, (poist.)

muutetaan 11 a, 16, 18 19 ja 22 §, 23 §:n 1—3 momentti, 30 §:n 4 momentti, 30 b §, 75 §:n 3 momentti ja 76 §,

sellaisina kuin niistä ovat 11 a ja 30 b § 28 päivänä tammikuuta 1972 annetussa laissa (75/72), 16 ja 76 § 31 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (999/71), 18 § osittain muutettuna 14 päivänä tammikuuta 1966 annetulla lailla (5/66), 22 § osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1977 annetulla lailla (1086/77) 23 §:n 1—3 momentti 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (841/80), 30 §:n 4 momentti mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1977 annetussa laissa (poist.) ja 75 §:n 3 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (464/69), sekä

lisätään lakiin uusi 23 a § sekä lain 27 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 21 päivänä joulukuuta 1973 annetulla lailla (937/73), uusi 4, 5 ja 6 momentti sekä 59 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 16 päivänä joulukuuta 1966, 22 päivänä joulukuuta 1967 ja 19 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla (646/66, 591/67 ja 832/80), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen, 2, 3 ja 4 momentti siirtyvät 3, 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

11 a §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

16 §

Päivärahan määrä päivää kohden on vähimmäispäiväraha, 31 markkaa lisättynä 30 prosentilla vakuutetun verotuksessa, asetuksella säädettävänä kalenterivuotena todettujen tulojen kolmassadasosasta, kuitenkin vähintään 80 prosenttia tulojen kolmassadasosasta. Jollei vakuutetulla ole edellä mainittuna aikana ollut tuloja, päivärahan määrä päivää kohden on vähimmäispäivärahan suuruinen.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

18 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Lapsikorotusta suoritetaan 5 markkaa kustakin 1 momentissa tarkoitettusta lapsesta.

19 §

Päivärahaa suoritetaan jokaiselta arkipäivältä, ei kuitenkaan työkyvyttömyyden alkamispäivältä eikä viideltä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä. Jos vakuutettu työnsä laadusta johtuen joutuu säännönmukaisesti olemaan työssä sunnuntai-, pyhä-, itsenäisyys- tai vapunpäivänä, rinnastetaan tämä päivä arkipäivään edellä mainittua viiden päivän aikaa laskettaessa, edellyttäen, että hänen, jollei hän olisi sairastunut, olisi ollut oltava työssä mainittunakin päivänä.

(2—7 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

22 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

23 §

Äitiysrahaa suoritetaan yhteensä 325 arkipäivältä siten, että 25 arkipäivää siitä kohdistuu laskettua synnytysaikaa välittömästi edeltäneeseen ja 300 arkipäivää sitä välittömästi seuraavaan aikaan. Jos raskaus on keskeytynyt aikaisemmin kuin 25 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, äitiysrahan katsotaan kohdistuvan raskauden keskeytymispäivää välittömästi seuraavaan 325 arkipäivään. Jos lapsi syntyy kuolleena tai kuolee 75 arkipäivän kuluessa synnytyksestä taikka lapsen äiti tänä aikana luovuttaa pois lapsensa tarkoituksenaan antaa hänet ottolapseksi, lapsen äidillä on oikeus saada äitiysrahaa vain 100 ensimmäiseltä arkipäivältä. Jos lapsi kuolee tai lapsi luovutetaan pois myöhemmin äitiysrahan suorittamisaikana, lapsen äidillä ei ole tämän jälkeen oikeutta saada äitiysrahaa.

Äitiysrahaa suoritetaan 275 arkipäivältä lapsen äidille ja 50 arkipäivältä joko äidille tai aikaisintaan 180 arkipäivän kuluttua äitiysraha-oikeuden alkamisesta äidin suostumuksella lapsen isälle, joka on avioliitossa lapsen äidin kanssa ja joka ei asu hänestä erillään välien rikkoutumisen vuoksi, kun isä on lapsen hoidon takia poissa ansiotyöstä tai muusta kodin ulkopuolella suoritettavasta työstä. Samoin edellytyksin voidaan äitiysrahaa suorittaa lapsen isälle myös lapsen syntymän yhteydessä vähintään 6 ja enintään 12 arkipäivältä, jolloin äitiysrahan suorittamisaika lyhenee vastaavasti. Isälle suoritetaan äitiysrahaa siten kuin asetuksella säädetään. Isälle suoritettavan äitiysrahan määrä päivää kohti on vähimmäispäiväraha lisätynä 30 prosentilla hänen 16 §:ssä tarkoitettujen työtulojensa kolmassadasosasta, kuitenkin vähintään 80 prosenttia hänen työtulojensa kolmassadasosasta. Ilmoitus äitiysrahan suorittamiseksi isälle samoin kuin ilmoitus työnantajalle isän jäämisestä pois ansiotyöstä edellä olevasta syystä sekä ilmoitus äitiysrahan suorittamiseen vaikuttavista muutoksista on tehtävä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Ottolapsen hoidon johdosta äitiysrahaa suoritetaan vakuutetulle jokaiselta arkipäivältä, jonka hoito jatkuu, kunnes lapsen syntymästä

on kulunut 300 arkipäivää, kuitenkin vähintään 100 arkipäivältä. Vakuutetun suostumuksella voidaan hänen äitiysrahakautensa 50 arkipäivältä, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa äitiysrahaa hänen puolisolleen, joka ei asu hänestä erillään välien rikkoutumisen vuoksi. Mitä 21 §:n 2 momentissa on säädetty vakuutetun työstä poissa olosta, sovelletaan vastaavasti hänen puolisoonsa. Puolisolle suoritettavan äitiysrahan määrä on yhtä suuri kuin isälle 2 momentin mukaan suoritettavan äitiysrahan määrä. Mitä tämän pykälän 2 momentissa on säädetty ilmoitusvelvollisuudesta, koskee myös ottovanhempia.

23 a §

Lapsen äidille tai isälle maksettava äitiyspäiväraha voidaan aikaisintaan 180 arkipäivän kuluttua äitiysraha-oikeuden alkamisesta hakemuksesta maksaa myös puoli- tai neljännespäivärahana.

Puolipäivärahan suuruus on puolet 16 §:ssä tarkoitetun päivärahan määrästä. Päivärahakautta jatketaan tällöin yhtä monella päivällä kuin äitiysrahakautta oli jäljellä.

Neljännespäivärahan suuruus on yksi neljäsosa 16 §:ssä tarkoitetun päivärahan määrästä. Neljännespäiväraha maksetaan kaudelta, johon sisältyvien arkipäivien lukumäärä on nelinkertainen jäljellä olevaan päivärahakautteen verrattuna.

Puoli- tai neljännespäivärahan saamisen edellytyksenä on, ettei hakija ole kokopäivätoimiseksi katsottavassa ansiotyössä.

27, 30, 30 b, 59, 75 ja 76 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982 ja sitä sovelletaan päivä- ja äitiyspäivärahaan, joka kohdistuu aikaan lain voimaantulosta alken. (Poist.)

Tätä lakia sovellettaessa pidetään lain 16 §:n 1 momentissa ja 18 §:n 2 momentissa säädettyjä markkamääriä lain voimaantulohetkellä vallinnutta palkkatasoa vastaavina.

(3—6 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 1981

Antero Juntumaa

III

Sosiaalietuuksien verollepano ja päivärahajien katon poistaminen eivät SMP:n mielestä sovellu sosiaalipoliittisiin periaatteisiin, joiden mukaan tulisi auttaa köyhempää ja pienempituloista sekä samanaikaisesti tasoittaa korkeimpia tuloja. Nyt sosiaalivaliokunnan hyväksymässä hallituksen esityksessä poistetaan äitiys- ja sairauspäivärahojen kohdalla katto ja tehdään ne tulosisonnaisiksi sekä veronalaisiksi tuloksi.

Hallituksen esityksessä perustellaan uudistusta muka tuloeroja kaventavaksi ja että pienituloisille siirtyisi satoja miljoonia markkoja. Näin ei kuitenkaan tule käymään, koska nimienomaan uudistuksen tuomat lisäykset ovat pienempituloisten kohdalla kaikkein pienimmät. Näin päinvastoin lyödään huonoimpia ja köyhimpiä ihmisiä ja annetaan parempituloisille suuremmat tulonlisäykset. Tätä SMP ei voi hyväksyä.

Tämän vuoksi ehdotamme äitiys- ja sairauspäivärahan maksamista kaikille samansuurui-

sena, jolloin myös tuloerot tasoittuvat eikä käy, kuten vast'ikään julkistetut tutkimuksetkin osoittavat, ettei sosiaaliturvamme tähän astikaan ole lisännyt tuloerojen tasoittamista sa-nottavastikaan. Samoin ehdotamme, että päiväraha on sidottava indeksiin, jolloin myös päivärahan määrä nousee kustannuspaineen mukaisesti. Samoin emme hyväksy päivärahojen saattamista verolle, joten sitä ehdotamme hy-lättäväksi.

Äitiyspäivärahan maksamisen keston osalta ehdotamme lakialoitteen n:o 119 mukaista kor-jausta, jotta päivärahaa voitaisiin maksaa vuo-den ajalta.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

*että valiokunnan mietintöön sisälty-vät 2—7 ja yhdeksäs lakiehdotus hy-väksyttäisiin valiokunnan esittämässä muodossa, ja
että ensimmäinen ja kahdeksas lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:*

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) (poist.) 20 §, (poist.)

muutetaan 11 a, 16, 18, 19 ja 22 §, 23 §:n 1—3 momentti, 30 §:n 4 momentti, 30 b §, 75 §:n 3 momentti ja 76 §,

sellaisina kuin niistä ovat 11 a ja 30 b § 28 päivänä tammikuuta 1972 annetussa laissa (75/72), 16 ja 76 § 31 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (999/71), 18 § osittain muutettuna 14 päivänä tammikuuta 1966 annetulla lailla (5/66), 22 § osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1977 annetulla lailla (1086/77), 23 §:n 1—3 momentti 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (841/80), 30 §:n 4 momentti mainitussa 30 päivänä jou-lukuuta 1977 annetussa laissa (poist.) ja 75 §:n 3 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (464/69), sekä

lisätään 27 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 21 päivänä joulukuuta 1973 annetulla lailla (937/73), uusi 4, 5 ja 6 momentti sekä 59 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 16 päivänä joulukuuta 1966, 22 päivänä joulukuuta 1967 ja 19 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla (646/66, 591/67 ja 832/80), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2, 3 ja 4 momentti siirtyvät 3, 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

11 a §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

16 §

Päivärahan määrä päivää kohden on (poist.)

60 markkaa, joka on sidottu kuluttajahintaindeksiin. (Poist.)

(2 mom. poist.)

18 ja 19 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

22 §

Äitiysrahan määrä päivää kohden on (poist.) sama kuin kuin 16 §:ssä (poist.).

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

23 §

Äitiysrahaa suoritetaan yhteensä 300 arkipäivältä siten, että 50 arkipäivää siitä kohdistuu laskettua synnytysaikaa välittömästi edeltäneeseen ja 250 arkipäivää sitä välittömästi seuraavaan aikaan. Jos raskaus on keskeytynyt aikaisemmin kuin 50 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa, äitiysrahan katsotaan kohdistuvan raskauden keskeytymispäivää välittömästi seuraavaan 250 arkipäivään. Jos lapsi syntyy kuolleena tai kuolee 75 arkipäivän kuluessa synnytyksestä taikka lapsen äiti tänä aikana luovuttaa pois lapsensa tarkoituksenaan antaa hänet ottolapseksi, lapsen äidillä on oikeus saada äitiysrahaa vain 100 ensimmäiseltä arkipäivältä. Jos lapsi kuolee tai lapsi luovutetaan pois myöhemmin äitiysrahan suorittamisaikana, lapsen äidillä ei ole tämän jälkeen oikeutta saada äitiysrahaa.

Äitiysrahaa suoritetaan lapsen äidille 276 ensimmäiseltä arkipäivältä ja 24 seuraavalta arkipäivältä joko äidille tai hänen suostumuksellaan lapsen isälle, joka on avioliitossa lapsen äidin kanssa ja joka ei asu hänestä erillään välien rikkoutumisen vuoksi, kun isä on työnantajalle yhtä kuukautta ennen laskettua synnytysaikaa tekemänsä ilmoituksen perusteella lapsen hoidon takia poissa ansiotyöstä tai muusta kodin ulkopuolella suoritettavasta työstä. Isälle suoritetaan äitiysrahaa siten kuin asetuksella säädetään. Samoin edellytyksin voidaan äitiysrahaa suorittaa lapsen isälle myös lapsen syntymän yhteydessä vähintään 6 ja enintään 12 arkipäivältä, jolloin äitiysrahan suorittamisaika lyhenee vastaavasti. Isälle suoritettavan äitiysrahan määrä päivää kohti on yhtä suuri kuin

se päiväraha, jonka hän olisi saanut, jos häntä olisi kohdannut sairaus. Ilmoitus äitiysrahan suorittamiseksi isälle samoin kuin ilmoitus työnantajalle isän jäämisestä pois ansiotyöstä edellä olevasta syystä sekä ilmoitus äitiysrahan suorittamiseen vaikuttavista muutoksista on tehtävä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Ottolapsen hoidon johdosta äitiysrahaa suoritetaan vakuutetulle jokaiselta arkipäivältä, jonka hoito jatkuu, kunnes lapsen syntymästä on kulunut 250 arkipäivää, kuitenkin vähintään 75 arkipäivältä. Vakuutetun suostumuksella voidaan hänen äitiysrahakautensa 24 viimeiseltä arkipäivältä, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa äitiysrahaa hänen puolisolleen, joka ei asu hänestä erillään välien rikkoutumisen vuoksi. Mitä 21 §:n 2 momentissa on säädetty vakuutetun työstä poissa olosta, sovelletaan vastaavasti hänen puolisoonsa. Puolisolle suoritettavan äitiysrahan määrä on yhtä suuri kuin se päiväraha, jonka hän olisi saanut, jos häntä olisi kohdannut sairaus. Mitä tämän pykälän 2 momentissa on säädetty ilmoitusvelvollisuudesta, koskee myös ottovanhempia.

27, 30, 30 b, 59 ja 75 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

76 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Jos maan yleinen palkkataso on olennaisesti noussut, tulee valtioneuvoston korottaa päivärahaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1982 ja sitä sovelletaan päivärahaan, joka kohdistuu aikaan lain voimaantulosta alkaen sekä äitiysrahan saajien kohdalla niihin, joiden laskettu synnytysaika tai synnytyspäivä on 1 päivänä tammikuuta 1981 tai sen jälkeen. Laki ei kuitenkaan koske vakuutettua, jonka raskaus on keskeytynyt ennen 1 päivää joulukuuta 1981.

(2—5 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

8.

Laki**tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 30 §,
muutetaan 17 b §:n 1 momentti, 22 §:n 1 momentin 16 ja 17 kohta sekä 33 §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 17 b §:n 1 momentti muutettuna 25 päivänä heinäkuuta 1975 ja 1 päivänä joulukuuta 1978 annetuilla laeilla (608/75 ja 913/78) ja 33 §:n 2 momentti 7 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (885/79), sekä
lisätään 22 §:n 1 momenttiin uusi 17 a kohta seuraavasti:

17 b §

Ansiotuloksi katsotaan palkkatulo ja siihen verrattava henkilökohtainen tulo sekä aikaisempaan virka- tai työsuhteeseen taikka siihen liittyvään vakuutukseen perustuva eläke ja perhe-eläke sekä maatalousyrittäjien eläkeläissa (467/69), luopumiseläkeläissa (16/74), yrittäjien eläkeläissa (468/69) ja työntekijäin eläkelain (395/61) 1 b §:ssä sekä lyhytaikaisissa työsuh-teissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettu eläke ja perhe-eläke. Ansiotuloksi katsotaan myös (*poist.*) pakollisen tapaturma- tai liikennevahinkoturvan nojalla *maksettava korvaus*. Met-sästä tapahtuneen hankintakaupan tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä verovel-vollisen tekemän työn arvo katsotaan hänen an-

siotulokseen. Verovelvollisen porotalouden hy-väksi tekemän työn arvo katsotaan niin ikään hänen ansiotulokseen.

— — — — —

22 ja 33 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

(*Poist.*) Tätä lakia ei (*poist.*) sovelleta pakollisen liikennevahinkoturvan nojalla suori-tettuun vuotta lyhyemmältä ajalta maksettavaan korvaukseen tulojen tai elatuksen vähentymi-sestä, joka perustuu ennen lain voimaantuloa sattuneeseen vakuutustapahtumaan.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 1981

Anssi Joutsenlahti

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä,
15 päivänä toukokuuta 1981
Lausunto n:o 10

Sosiaalivaliokunnalle

Sosiaalivaliokunta on 5 päivänä toukokuuta 1981 päivätyssä kirjelmässä eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt valtiovarainvaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 54 laeiksi sairausvakuutuslain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. Samoin sosiaalivaliokunta on 12 päivänä toukokuuta 1981 päivätyssä kirjelmässä pyytänyt valtiovarainvaliokunnalta lausunnon ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoitteesta n:o 161 laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta sekä tulo- ja varallisuusverolain 30 §:n kumoamisesta.

Hallitus ehdottaa, että kuluvan vuoden tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvien sosiaaliturvaa koskevien muutosten osana toteutettaisiin hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain ja työntekijäin eläkelain muuttamiseksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. Sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan määräytymisperusteita ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotus koskisi myös äitiysrahajärjestelmää. Sairausvakuutusjärjestelmän muutoksesta aiheutuu myös tarkistuksia työeläkelakien niihin säännöksiin, jotka koskevat työkyvyttömyyseläkkeen alkamisajankohtaa ja tämän eläkkeen suhdetta sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan. Lisäksi lakiehdotukseen sisältyy eräitä muita säännösehdoituksia. Muutosten tarkoituksena on korottaa vakuutetulle tulevia etuja ja samalla saattaa ne veronalaisiksi. Siten hallituksen esitykseen sisältyy myös ehdotus laiksi tulo- ja varallisuusverolain

muuttamisesta, jonka mukaan sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja liikennevakuutuslain mukaiset etuudet saatettaisiin veronalaiseksi tuloksi vuoden 1982 alusta lukien.

Lakialoitteeseen n:o 161 sisältyy hallituksen esityksen mukaisesta sairausvakuutuslain muuttamista koskevasta lakiehdotuksesta poikkeava ehdotus laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta. Lakialoitteeseen sisältyy ehdotus tulo- ja varallisuusverolain 30 §:n kumoamisesta, mutta lakiin ei tehtäisi muita hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaisia muutoksia, joten etuudet eivät tulisi veronalaisiksi.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset, siltä osin kuin niiden katsotaan kuuluvan valtiovarainvaliokunnan toimialaan, tarkoituksenmukaisiksi. Valtiovarainvaliokunta kuitenkin samalla toteaa, että ennen lakien voimaantuloa on vielä tehtävä tarvittavat muutokset ennakkoperintää koskeviin säännöksiin. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten valtiovarainvaliokunnan toimialaan kuuluvilta osiltaan hyväksymistä, minkä vuoksi valiokunta pyydettyä lausuntonaan kunnioittaen esittää,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset olisi valtiovarainvaliokunnan toimialaan kuuluvilta osiltaan hyväksyttävä muuttamattomina.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Pertti Salolainen

Arvo J. Kämppi

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, varapuheenjohtaja J. Laine, jäsenet Breilin, Forsman, Jokela, M. Järvenpää, Lampinen, Lill-

qvist, Linna, Manninen, Mäki-Hakola, Niskanen, Rantala, Rosnell, A. Stenbäck, Sutinen, Tamminen ja Tenhiälä sekä varajäsenet Malm, Pohjala ja Puolanne.

Eriävä mielipide

Hallituksen esitys sairausvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta on monessa mielessä erittäin epäoikeudenmukainen ja epäsolidaarinen. Alimpia päivärahoja korotetaan vain muutamalla markalla, kun sen sijaan suurituloisten sairaus- ja äitiyspäivärahoja useilla kymmenillä, jopa sadoilla markoilla. Muutosesityksessä poistetaan sairausvakuutuslain päivärahoilta katto, mikä merkitsee sitä, että suurituloisten edut tässä muutosesityksessä varsin perusteellisesti turvataan.

Hallituksen esitykseen sisältyy lainmuutosehdotus tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta siten, että sairausvakuutuksen myöntämät päivärahat tulisivat verollisiksi. Tämä on mielestäni epäoikeudenmukainen ratkaisu, joka tulisi koskemaan erittäin ankarana kaikkein pienituloisimpia sairaus- ja äitiyspäivärahan saajia. Sellaisetkin verovelvolliset, jotka eivät joudu maksamaan valtion tuloveroa, joutuisivat uudistuksen myötä maksamaan sekä kunnan veroa että kansaneläkemaksua ja myöskin kirkollisveroa, mikäli kirkkoon kuuluvat. Mielestäni sairausvakuutuksen myöntämiä sairauspäivärahoja ja äitiyspäivärahoja ei pitäisi asettaa veronalaiseksi tuloksi. Sitä vastoin yhdyn edustaja Stenius-Kaukosen aloitteessa esitettyyn ajatukseen, että tulo- ja varallisuusverolain 30 § olisi kumottava, mikä merkitsisi sitä, että tapauksessa, jolloin työnantaja maksaa sairausajalta täyden palkan, ei verovähennysoikeutta työntekijöille enää myönnettäisi, ja näin voitaisiin poistaa nykyisessä sairausvakuutuslaissa oleva ylikorvaus. Hallituksen esityksen mukaan sairausvakuutuslain ja siihen liittyvien lakien uudistusten kautta kunnat saisivat jonkin verran tuloja tästä uudistuksesta. Kun kuitenkin samaan aikaan ehdotetaan ensi alkuun vähennettäväksi ja myöhemmässä vaiheessa kokonaan poistettavaksi kuntien oikeus saada korvausta

terveyskeskusmenoihinsa ja sairaankuljetuksiinsa, merkitsee tämä sitä, että kuntien tulot toisaalta pienenevät. Kuntien kesken tämä merkitsee sitä, että koko uudistuksen lopullinen vaikutus olisi se, että sellaiset kunnat, joissa on alhainen tulotaso ja paljon eläkkeensaajia, tulisivat menettämään uudistuksen myötä rahojen, kun sen sijaan kunnat, joissa on korkeampi tulotaso, paljon työssä olevaa korkeammin palkattua väkeä, hyötyisivät tästä uudistuksesta. Kuntien välinen eriarvoisuus uudistuksen myötä lisääntyisi.

Sairaus- ja äitiyspäivärahojen noustessa työnantajien saama osuus sairausvakuutuksen kautta lisääntyisi huomattavasti sellaisessa tapauksessa, jolloin työnantaja maksaa työntekijöilleen sairausajalta palkkaa ja saa sitten vastaavasti palautusta sairausvakuutuslaitokselta. Tämän edun poisottamiseksi työnantajilta hallituksen esitykseen sisältyy työnantajien sairausvakuutusmaksun nostaminen 0,6 %:lla. Hallituksen esitys on epäjohdonmukainen ja epäselvä siinä mielessä, että muut lait ehdotetaan pysyviksi, kun sen sijaan työnantajien korotettu maksu perittäisiin tässä vaiheessa vain ensi vuoden aikana. Työnantajilta perittävän sairausvakuutusmaksun jatkaminen seuraavilta vuosilta suunnitellussa laajuudessa jäisi riippumaan jokavuotisesta hallituksen ja eduskunnan päätöksestä. Tämä mahdollistaisi sen, että työnantajat saattaisivat lopujen lopuksi päästä maksamasta korotettua sairausvakuutusmaksua, mutta sen sijaan saisivat pysyvän lain myötä suuret edut. Mielestäni työnantajien sairausvakuutusmaksun korottaminen olisi säädettävä pysyväksi laiksi.

Kun kirkon vero-osuus perustuu kunnallisveroäyrien määrään, merkitsee uudistus myös sitä, että kirkko tulee saamaan ylimääräistä rahaa tämän muutosesityksen myötä lähes 30 miljoonaa markkaa. Hallituksen esitykseen ei sisäl-

ly minkäänlaisia ehdotuksia siitä, miten kirkon saama ylimääräinen hyöty palautettaisiin sairausvakuutuksen kustannusten peittämiseen.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös periaate, että sairausvakuutusrahaston varoja tullaan käyttämään lakiehdotusten hyväksyttyä useita kymmeniä miljoonia markkoja uudistuksen rahoittamiseen. Tämä merkitsee sitä, että sairausvakuutusrahaston antamia lainoja joudutaan perimään takaisin mm. valtiojohtoisilta yrityksiltä.

Edellä olevan perusteella esitän eriävänä mielipiteenäni, että sairausvakuutus uudistusta ei tulisi rahoittaa köyhien kuntien kustannuksella. Kuntien saamia avustuksia terveyskeskusten rahoittamiseksi ei pidä poistaa.

Edelleen ehdotan, että hallituksen esitykseen sisältyvä tulo- ja varallisuusverolain muuttaminen hylättäisiin muilta kohdin paitsi 30 §:n osalta, jonka ehdotan kumottavaksi. Hallituksen esitykseen sisältyvä työnantajien sairausvakuutusmaksu olisi säädettävä pysyväksi.

Helsingissä 15 päivänä toukokuuta 1981

Irma Rosnell